

Enheten för handel och tekniska regler
Isabel Roberth

REMISS
2019-05-02 Dnr 2019/00636-3

Regeringskansliet

Kommerskollegiums remissvar av SOU 2019:13, Agenda 2030 delegationens slutbetänkande

1 Sammanfattning

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Remissvaret är därför begränsat till att omfatta framför allt **kapitel 11** om näringslivets roll i genomförandet av Agenda 2030.

Sammanfattningsvis vill Kommerskollegium understryka vikten av ett tydligt handelspolitiskt perspektiv i genomförandet. Ett sådant perspektiv saknas i det betänkande som nu remitterats. Det är positivt att näringslivets roll lyfts fram, men Kommerskollegium vill understryka att näringslivet endast är en del av dagens handelsverklighet, och hänsyn bör tas även till de regler som styr näringslivets agerande på globala marknader. **Handelsregelverk och handelspolitiska instrument utformar i stor utsträckning de regler och villkor som styr dagens handel, och påverkar även näringslivets agerande.** Dessa beaktas inte i delegationens slutbetänkande. I nästa avsnitt finns därför förslag på hur kopplingarna till handelspolitiska regelverk och instrument kan stärkas, i syfte att främja hållbar utveckling och Agenda 2030.

Kommerskollegium har tidigare kommenterat Agenda 2030-delegationens slutrapport, där liknande synpunkter lyftes¹.

Handel har en viktig roll i Agenda 2030, som uttryckligen nämner handel som ett verktyg för inkluderande tillväxt och hållbar utveckling. Utöver detta finns det flera handelsrelaterade delmål i Agendan. För att uppnå ett samstämmigt förhållningssätt till Agenda 2030 och de globala målen går det därför inte att se näringslivet som en enskild aktör i arbetet med att uppnå hållbarhetsmålen, utan man måste även se till hur näringslivet kan påverkas, stöttas och uppmuntras av handelspolitiska regelverk. Här

¹ Dnr 2017/02132-1

krävs samstämmighet inte bara mellan handelspolitiska regelverk och näringslivets verksamhet, utan även mellan handelspolitik och andra områden – exempelvis utvecklingsbistånd.

Sverige driver sedan många år hållbarhetsfrågor på handelspolitikens område. Som medlem i EU har Sverige inte en egen yttre handelspolitik, men det finns ändå stora möjligheter att påverka inom olika forum och att driva egna politiska prioriteringar på handelsområdet. Sverige har dessutom en omfattande biståndsbudget, där en betydande del går handelsrelaterat bistånd (Aid for Trade), som syftar till att stärka kopplingarna mellan handel och hållbar utveckling, med särskilt fokus på att stärka utvecklingsländerns möjlighet att delta i och dra nytta av internationell handel.

2 Kommentarer och förslag

Avsnitt 11 handlar om näringslivet som aktör i genomförandet av Agenda 2030, och innehåller förslag på hur näringslivets roll i omställningen till Agenda 2030 kan stärkas. Överlag är det mycket positivt att betänkandet uppmärksammar näringslivets viktiga roll i genomförandet av Agenda 2030. Däremot anser Kommerskollegium att näringslivets bidrag kan stärkas ytterligare genom att även ta fasta på de handelsregler som styr dagens internationella handel, samt de möjligheter som finns till att ta hänsyn till hållbar utveckling inom internationella forum för handelsfrågor (exempelvis WTO). Nedan följer några förslag på hur detta perspektiv kan stärkas i betänkandet:

Avsnitt 11.2 Att skapa förutsättningar för näringslivets bidrag – behov av långsiktighet och dialog:

- Betänkandet hänvisar till att regeringen bör bjuda in näringslivets organisationer och företag till dialog i syfte att diskutera omställningen till Agenda 2030 i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang, samt till dialog kring regelverk och riktlinjer inom EU och internationella organisationer. Kommerskollegium anser att det i dessa dialoger vore lämpligt att **även inkludera dels de myndigheter som är ansvariga för att bidra till att utforma och tillämpa dessa regler och regelverk, dels de myndigheter som representerar och samlar underlag till Sveriges position i dessa sammanhang.** Detta är även viktigt ur ett samordnings- och samstämmighetsperspektiv.
- Kommerskollegium önskar även ett förtydligande om den strukturerade dialogen för återkommande samtal mellan regeringen och företag som kommit långt i sitt hållbarhetsarbete

(sid 135). I betänkandet föreslås att en sådan dialog bör bestå av en grupp om ca 10 personer. Vilka företag väljs ut och av vem? Är medlemskapet fast eller roterande? Här bör det säkerställas att olika sektorer samt olika typer av företag (exempelvis mikro-, små och medelstora företag) är representerade.

- Det kan även finnas skäl till att utreda om det finns befintliga fora för dialog mellan näringsliv och offentlig sektor som kan vara lämpliga för att diskutera frågorna.

Avsnitt 11.3 Resursmobilisering för omställning (sid. 135):

- Kommerskollegium vill understryka att samverkan mellan näringsliv och offentlig sektor inte bara är viktig ur ett resursmobiliseringsperspektiv, men även viktigt för att hantera målkonflikter. Den här typen av dialog är även viktig för att skapa ändamålsenlig politik och regler på handelsområdet som främjar omställningen till mer hållbara affärsmodeller utan att skapa onödiga handelshinder.

Avsnitt 11.5, Långsiktiga spelregler som grund för näringslivets investeringar:

- Här vill Kommerskollegium särskilt lyfta fram vikten av ett handelspolitiskt perspektiv. Betänkandet gör exempelvis inga hänvisningar till handelspolitikens roll i att främja långsiktiga och tydliga spelregler – trots att detta är det uttryckliga syftet för exempelvis Världshandelsorganisationen (WTO). Handelspolitiska instrument som till exempel frihandelsavtal och samarbete inom WTO är några exempel på forum där Sverige kan fortsätta verka för stärkt fokus på hållbarhet, och vars uttryckliga syfte är att skapa långsiktiga, transparenta spelregler. Dessa handelspolitiska instrument kan vara ytterligare ett sätt att förbättra förutsägbarheten för företag som vill ställa om till mer hållbara affärsmodeller. Nedan följer några konkreta exempel på områden där Kommerskollegium anser att Sverige kan arbeta för att stärka näringslivets bidrag till Agenda 2030 på policynivå:
- Sverige kan ge fortsatt **stöd till att de frihandelsavtal som EU ingår ska inkludera kraftfulla hållbarhetskapitel**, samt vidareutveckla och stärka dessa. Sverige kan även fortsätta att aktivt bidra till att stärka genomförandet av hållbarhetskapiteln, genom till exempel analysarbete och biståndsinsatser.
- Inom EU kan Sverige även fortsätta arbeta för att konsekvensanalyser och framför allt hållbarhetskonsekvensanalyser (Sustainability Impact Assessment) ska användas som grund för handelspolitiska beslut

inom EU. Detta för att handelspolitiska beslut fattas på vetenskapliga grunder där man även har beaktat eventuella hållbarhetskonskvenser.

- Sverige kan även bidra genom att **verka för EU-gemensamma lösningar på hållbarhetsområdet**. Detta i syfte att skapa så tydliga och långsiktiga förväntningar som möjligt när det gäller näringslivets roll och åtaganden för hållbar utveckling. Ett konkret exempel på ett område där EU-gemensamma initiativ skulle underlätta för näringslivet är EU:s strategi för hållbart företagande². Strategin löpte ut 2014 och ännu inte har uppdaterats eller ersatts. Detta trots att det finns EU-regelverk som ställer krav på företags hållbarhetsarbete, såsom direktivet om rapportering av icke-finansiell information och mångfaldsarbete för större företag.³ EU ställer alltså krav på europeiska företag att sådan hållbarhetsrapportering ska ske, men har ingen aktiv gemensam plattform för att bistå medlemsländerna och möjliggöra samverkan kring hur sådan rapportering, eller annat aktivt hållbarhetsarbete, ska se ut. Istället skapar individuella medlemsländer egna strategier och policyer, vilket bidrar till ökad fragmentering i hur denna fråga, och sannolikt även försvårar för företag som är verksamma i flera länder. En **gemensam plattform för hållbart företagande inom EU** skulle bidra till både mer sammanhållna initiativ kring frågor som är av gemensamt intresse för EU-länderna, och i längden även kunna bidra till att utveckla mer långsiktiga och enhetliga regelverk för företag att förhålla sig till.
- Vidare kan fortsatt **svenskt hållbarhetsfokus inom handelsrelaterade multilaterala initiativ** inom t.ex. WTO bidra. Några exempel på detta är de pågående multilaterala förhandlingarna om att begränsa och förbjuda subventioner av illegalt, orapporterat och oreglerat fiske (delmål 14.4 i Agendan), multilaterala miljöfrämjande initiativ som t.ex. att fasa ut fossila subventioner, samt att driva på för att återuppta förhandlingarna om EGA-avtalet (Environmental Goods Agreement), som syftar till att underlätta handeln med miljövaror.

Avsnitt 11.6 En tydlig förväntan på efterlevnad av internationella riktlinjer (sid 138):

² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, COM(2011)681 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0681>

³ Directive 2014/95/EU

- Kommerskollegium ser det som mycket positivt att betänkandet tar upp existerande internationella riktlinjer för hållbart företagande, så som FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, OECDs riktlinjer för multinationella företag, m.m., och att det bör finnas en tydlig förväntan på företag att efterleva dessa. Man kan överväga om det finns ytterligare möjligheter att främja och stärka efterlevnaden av dessa riktlinjer exempelvis inom handelspolitiska instrument eller internationella forum.

Avsnitt 11.7 Förstärkt lagstiftning om mänskliga rättigheter och utökad hållbarhetsrapportering (sid 139):

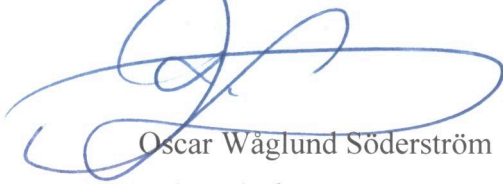
- Generellt sett anser Kommerskollegium att **en EU-gemensam lösning är att föredra** när det gäller lagstiftning om mänskliga rättigheter och utökad hållbarhetsrapportering för företag. Skälet är att svenska företag som bedriver gränsöverskridande handel ofta är inkluderade i väldigt komplexa globala leverantörskedjor, vilka kan vara svårt att få en överblick över. Att följa de existerande regelverk och riktlinjer på området är ofta en utmaning för företag, inte minst små och medelstora företag. Utifrån ett handelsperspektiv är det att föredra om företag i så stor utsträckning som möjligt följer samma krav och riktlinjer för att skapa större förutsägbarhet och undvika att leverantörer måste anpassa verksamheten för att uppfylla kraven från många olika standarder. Det minskar även risken för fragmentisering som i sin tur riskerar att ge upphov till otydliga regler och förväntningar på företag (se kommentar ovan).

Avsnitt 11.8 om ett globalt partnerskap (sid 141):

- Samstämmighet mellan olika politikområden – såsom handel och utvecklingsbistånd – kan skapa *win-win*-situationer. Det handelsrelaterade biståndet, *Aid for Trade*, utgör ett viktigt verktyg för att maximera handelns bidrag i att nå de globala målen (att öka handelsrelaterat bistånd nämns även uttryckligen i delmål 8a i Agenda 2030). Detta kan vara ett komplement till övriga insatser som tas upp i betänkandet i avsnitt 11.8, som till exempel Team Sweden, och ytterligare ett argument för att stärka samstämmigheten mellan olika politikområden som handel och bistånd.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Oscar Wåglund Söderström efter föredragning av Isabel Roberth. I ärendets slutliga handläggning har ämnesråd Karolina Zurek och utredare Johanna Nyman deltagit.

Stockholm som ovan

Oscar Wåglund Söderström
Enhetschef

Isabel Roberth

Utredare